

ilāhiyāt 588

© MAKGRUP MEDYA PRO. REK. YAY. A.Ş.

2000'li YILLARIN BAŞINDA
İMAM HATİP LİSESİ ÖĞRENCİLERİNİN YAŞADIKLARI SORUNLAR

Tuncay KARATEKE

ISBN 978-625-7738-95-8

1. Baskı: Nisan 2021

Sertifika No: 44396

Mizanpaj: Tavoos
Sayfa Düzeni: Tavoos
Kapak: MAKGRUP MEDYA PRO. REK. YAY. A.Ş.
Baskı: Vadi Grafik - Sertifika No: 47479

•
Bu eserin yayınlanması
Fırat Üniversitesi Yayın Komisyonu Başkanlığı'nın
08.01.2021 tarih ve 121 sayılı komisyon kararı ile
uygun görülmüştür.
•

ilāhiyāt

Cinnah Cd. Kırkpınar Sk. 5/4 Çankaya / Ankara
Tel: (0312) 439 01 69 Faks: (0312) 439 01 68
ilahiyatyayin@gmail.com

2000'Lİ YILLARIN BAŞINDA
İMAM HATİP LİSESİ
ÖĞRENCİLERİNİN
YAŞADIKLARI SORUNLAR

Tuncay KARATEKE

Tuncay KARATEKE

1984 yılında Elazığ'da dünyaya geldi. 2002 yılında Elazığ Anadolu İmam Hatip Lisesinden, 2006 yılında Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden mezun oldu. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı, Din Eğitimi Bilim Dalında "İmam Hatip Lisesi Öğrencilerinin Sorun ve Beklentileri (Batman İli Örneği)" isimli tezi ile 2010 yılında yüksek lisansını; anabilim dalında "İmam Hatip Lisesi Meslek Dersleri Öğretmenlerinin Kur'an-ı Kerim Dersi Sınıf Yönetimi Davranışlarının İncelenmesi" başlıklı tezi ile 2015 yılında doktorasını tamamladı. 2006 yılından 2013 yılına kadar değişik illerde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ve İmam Hatip Lisesi Meslek Dersi Öğretmeni olarak görev yaptı. 2013-2015 yılları arasında Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde araştırma görevlisi olarak çalıştı. 2016 yılında Dr. Öğretim Üyesi, 2021 yılında Doçent oldu. Halen Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde öğretim üyesi olarak çalışmaktadır.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	11
GİRİŞ	13
1. Araştırmanın Konusu	13
2. Araştırmanın Problemi ve Amacı	14
3. Araştırmanın Soruları	15
4. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	16
5. Anket Sorularının Hazırlanışı ve Uygulanışı	17
6. Araştırmada Kullanılan Yöntem ve Teknikler	17
1. İMAM-HATİP LİSESİ ÖĞRENCİLERİNİN SORUN VE BEKLENTİLERİ (BATMAN İLİ ÖRNEĞİ)	19
1.1. Öğrencilerle İlgili Kişisel Bilgiler	21
1.1.1. Ankete Katılan Öğrencilerin Cinsiyet Durumlarına Göre Dağılımı	21
1.1.2. Ankete Katılan Öğrencilerin Sınıflara Göre Dağılımı	22
1.1.3. Öğrencilerin İlköğretimden Mezun Oldukları Yerleşim Birimleri	22
1.2. Öğrencilerin Aileleri İle İlgili Bilgiler	24
1.2.1 Öğrenci Ailelerinin Ekonomik Düzeyleri	24
1.2.2 Öğrencilerin Anne-Babalarının Öğrenim Durumları	25
1.2.3. Öğrencilerin Anne-Babalarının Mesleği	28
1.3. Öğrencilerin Sorunları	29
1.3.1 Öğrencilerin Okul Sezonunda İkamet Ettikleri Yer	29
1.3.2 Öğrencilerin İmam-Hatip Lisesini Tercih Etme Sebepleri	31
1.3.3. İmam-Hatip Lisesine Gelmeden Önce Din Eğitimi Alıp-Almama Durumu	32
1.3.4. Öğrencilerin Din Eğitimi Nereden Aldıkları	33
1.3.5. Öğrencilerin İmam-Hatip Liselerinden Memnuniyet Durumları	38

1.3.6. Öğrencilerin Başarı Durumlarının Beklentilerine Uygunluğu	40
1.3.7. Öğrencilerin Başarısızlık Nedenleri	41
1.3.8. Öğrencilerin Zorlandıkları Dersler	43
1.3.9. Öğrencilerin Sevdikleri Dersler	48
1.3.10. Meslek Dersleri Öğretmenlerinin Öğrencilere Karşı Tutumları	49
1.3.11. Meslek Dersi Dışındaki Öğretmenlerinin Öğrencilere Karşı Tutumları	51
1.3.12. Öğrencilerin Okul İdaresinin Tutumunu Değerlendiriliş Biçimleri	52
1.3.13. Velilerin Okul İdaresi veya Öğretmenlerle Görüşme Durumları	55
1.3.14. Öğrencilerin Öğretmenleri ile İlişkilerinden Memnuniyet Durumu	56
1.3.15. İmam-Hatip Lisesinde Öğrenim Gören Öğrenciler Arasındaki Arkadaşlık İlişkileri	59
1.3.16. Öğrencilerin İmam-Hatip Lisesinde Hoşlarına Gitmeyen Hususlar	62
1.3.17. Öğrencilerin Sıkıntı ve Problemlerini Çözme Yolları	63
1.3.18. Öğrencilere Verilen Mükafat Türleri	65
1.3.19. Öğrencilerin Aldığı Ceza Türleri	67
1.3.20. Öğrencilerin Okudukları Okul ile Hedefleri Arasındaki Uyum	69
1.4. Öğrencilerin Beklentileri	70
1.4.1. Öğrencilerin İmam-Hatip Liselerinden Beklentileri	70
1.4.2. Öğrencilerin İmam-Hatip Lisesini Bitirdikten Sonraki Hedefleri	72
1.4.3. Öğrencilerin Yüksek Din Eğitimi Yapma İstekleri	73
1.4.4. İmam-Hatip Lisesi Öğrencilerinin Öğrenci Seçme Sınavı'nda Kendilerine Haksızlık Yapılıp-Yapılmadığına İlişkin Görüşleri	74
1.4.5. Katsayı Sorunu olmasaydı Öğrencilerin Seçecekleri Bölümler	75
1.4.6. Öğrencilerin Toplumda Kimliklerini İfade Edebilme Durumları	76
SONUÇ VE ÖNERİLER	79
1. Sonuç	79
2. Öneriler	84
BİBLİYOGRAFYA	87

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Ankete Katılan Öğrencilerin Cinsiyet Durumlarına Göre Dağılımı	21
Tablo 2. Ankete Katılan Öğrencilerin Sınıflara Göre Dağılımı	22
Tablo 3. Öğrencilerin Mezun Oldukları Yerleşim Birimleri	22
Tablo 4. Öğrencilerin Cinsiyete Göre Mezun Oldukları Yerleşim Birimleri	23
Tablo 5. Öğrencilerin Ailelerinin Ekonomik Düzeyleri	25
Tablo 6. Öğrencilerin Annelerinin Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımı	25
Tablo 7. Öğrencilerin Babalarının Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımı	27
Tablo 8. Öğrencilerin Annelerinin Mesleklerinin Dağılımı	28
Tablo 9. Öğrencilerin Babalarının Mesleklerinin Dağılımı	29
Tablo 10. Öğrencilerin Okul Sezonunda İkamet Ettikleri Yerlerin Dağılımı	29
Tablo 11. Öğrencilerin Cinsiyete Göre Kaldıkları Yerler	30
Tablo 12. Öğrencilerin İmam-Hatip Lisesini Tercih Etme Sebeplerine Göre Dağılım	31
Tablo 13. İmam-Hatip Lisesine Gelmeden Önce Din Eğitimi Alıp-Almama Durumu	32
Tablo 14. Öğrencilerin Din Eğitimini Nereden Aldıkları	33
Tablo 15. Öğrencilerin İmam-Hatip Lisesindeki Memnuniyet Durumları	38
Tablo 16. Öğrencilerin Memnuniyet Sebepleri	38
Tablo 17. Öğrencilerin Memnun Olmama Sebepleri	39
Tablo 18. İmam-Hatip Lisesinde Okuyan Öğrencilerin Başarı Durumlarının Beklentilerine Uygunluğu	40
Tablo 19. İmam-Hatip Lisesindeki Öğrencilerin Başarısızlık Nedenleri	41
Tablo 20. Öğrencilerin Zorlandıkları Dersler	43
Tablo 21. Öğrencilerin Sevdikleri Dersler	48

Tablo 22. Meslek Dersleri Öğretmenlerinin Öğrencilere Karşı Tutumları	50
Tablo 23. Kültür Dersleri Öğretmenlerinin Öğrencilere Karşı Tutumları	51
Tablo 24. Öğrencilerin Okul İdaresinin Tutumunu Nasıl Değerlendirdikleri	53
Tablo 25. Velilerin Okul İdaresi veya Öğretmenlerle Görüşme Durumları	55
Tablo 27. İmam-Hatip Lisesinde Öğrenim Gören Öğrenciler Arasındaki Arkadaşlık İlişkileri	61
Tablo 28. Öğrencilerin İmam-Hatip Lisesinde Hoşlarına Gitmeyen Hususlar	62
Tablo 29. Öğrencilerin Sıkıntı ve Problemlerini Çözme Yolları	64
Tablo 30. İmam-Hatip Liselerinde Öğrencilere Verilen Mükafat Türleri	66
Tablo 31. İmam-Hatip Liselerinde Öğrencilerin Aldığı Ceza Türleri	68
Tablo 32. Öğrencilerin Okudukları Okul ile Hedefleri Arasındaki Uyum	69
Tablo 33. Öğrencilerin İmam-Hatip Lisesini Bitirdikten Sonraki Hedefleri	72
Tablo 34. Öğrencilerin Yüksek Din Eğitimi Yapma İstekleri	73
Tablo 35. İmam-Hatip Lisesi Öğrencilerinin Öğrenci Seçme Sınavı (ÖSS) nda Kendilerine Haksızlık Yapılıp-Yapılmama Hakkındaki Görüşleri	74
Tablo 36. Kat Sayı Sorunu olmasaydı Öğrencilerin Seçecekleri Bölümler	75
Tablo 37. Öğrencilerin Toplumda Kendilerini İfade Edebilme Durumları	76

ÖNSÖZ

“İmam-Hatip Lisesi Öğrencilerinin Sorun Ve Beklentileri (Batman İli Örneği)” adlı yüksek lisans tezinin başlığında tasarrufta bulunulmuş ve saha çalışması kısmı okuyucunun istifadesine sunulmuştur. Böylece imam hatipli öğrencilerin 2000’li yılların başında yaşadıkları sorunların neler olduğu noktasında tarihe bir not düşülmesi amaçlanmıştır.

İmam-Hatip Liseleri Cumhuriyetten önceki Medresetü’l Vâizin ve Medresetü’l-Eimme ve’l Huteba kurumlarının Tevhid-i Tedrisatla birlikte İmam ve Hatip Mektebine çevrilmesi sonucu 4 yıllık müstakil bir okul olarak kurulmuştur. İmam-Hatip Liselerinin kurulmasının temel dayanağı Tevhid-i Tedrisat kanununun 4. maddesidir. Böylece, imamlık, hatiplik ve Kur’an Kursu öğreticiliği gibi dini hizmetleri yerine getirilmesi ile görevli elemanlar yetiştirmekle birlikte öğrencilerini yüksek öğretime hazırlayan ve orta öğretim seviyesinde din eğitimi yapan İmam-Hatip Liseleri 1924’ten günümüze kadar Türk milli eğitim sistemi içinde varlığını sürdürmüştür.

Bu süreç içerisinde İmam-Hatip Liselerinde verilen eğiti-

min kalitesi, öğrencilerin sorun ve beklentileri üzerinde durulması gerekirken daha çok ideolojik tartışmalar yapılmıştır. İmam-Hatip Liselerine kimi zaman -Tevhid-i Tedrisat kanunu görmezden gelinerek- laikliğe aykırı olduğu gerekçesiyle veya İmam-Hatip Lisesi öğrencilerinin ilahiyat fakültesi dışında bir fakülteye gitmesinin uygun olmayacağı gerekçesiyle karşı çıkmıştır.

1997 yılında çıkarılan 4306 sayılı yasayla sekiz yıllık eğitime geçilmesi üzerine İmam-Hatip Liselerinin ortaokul kısmı kapatılmıştır. Bir sonraki yıl ise Yüksek Öğretim Kurulu'un katsayı uygulamasından dolayı öğrenciler için gelecek kaygısı oluşmaya başlamıştır.

Bu çalışmada 2000'li yılların başlarında İmam-Hatip Lisesi öğrencilerinin sorun ve beklentileri ortaya konulmuştur.

Araştırma konusunun belirlenmesinde ve tamamlanması aşamasında her türlü yardımı sağlayan hocam Prof. Dr. Şuayip ÖZDEMİR'e teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca anketi uygulamada bana yardımcı olan Batman Milli Eğitim Müdürlüğüne, Batman İmam-Hatip Lisesi Müdürlüğüne ve öğretmenlerine sonsuz şükranlarımı sunuyorum.

Tuncay KARATEKE
ELAZIĞ-2010

BİBLİYOGRAFYA

- AKÇAY, Tahsin, Hayalimdeki Öğretmen, Yağmur Yay., İstanbul, 2008.
- AKYÜREK, Süleyman, Din Öğretiminde Kavram Öğretimi, Dem Yay., İstanbul, 2004.
- ARSEVEN, Ali Doğan, Alan Araştırma Yöntemi (İlkeler Teknikler Örnekler, Gündüz Eğitim ve Yay., Ankara 2001.
- AY, Mehmet Emin, Çocuklarımıza Allah'ı Nasıl Anlatalım, Timaş Yay., 22.Baskı, İstanbul, 2006.
- AY, Mehmet Emin, Din Eğitiminde Mükafat ve Ceza, 3. Baskı, Düşünce Kitabevi Yay., İstanbul , 2005.
- AY, Mehmet Emin, Ailede ve Okulda İdeal Din Eğitimi, Bilge Yay., İstanbul, 2000.
- AYDIN, Mehmet Zeki, Din Öğretiminde Yöntemler, Nobel Yay., 3.baskı, 2007, Ankara.
- AYHAN, Halis, Türkiye'de Din Eğitimi, İstanbul, 1999.
- BAL, Hüseyin, Bilimsel Araştırma Yöntem ve Teknikleri, Süleyman Demirel Üniversitesi Yay., Isparta 2001.
- BAŞKURT, İrfan, Din Eğitimi Açısından Kur'an Öğretimi ve Yaz Kur'an Kursları, Dem Yay., 2. baskı, İstanbul, 2007.

- BAYRAKLI, Bayraktar, İslam'da Eğitim, 7. Baskı, İstanbul, 2002.
- BAYRAKTAR, Faruk, İslam Eğitiminde Öğretmen Öğrenci Münasebetleri, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yay., İstanbul, 2008.
- BAYRAKTAR, Faruk, "Eğitimde Disiplin, Ceza ve Dayak Üzerine", Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi, Sayı 1, 1994.
- BAYRAKTAR, Faruk, İbn Cemaat'dan Öğretmen ve Öğrencilere Öğütler, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yay., İstanbul, 2006.
- BİLGİLİ, Fatih Menderes, Çocuğun Din Eğitimi ve Karşılaşılan Güçlükler, Beyan Yay., İstanbul, 2005.
- BİLGİN, Beyza, İslam ve Çocuk, Diyanet İşleri Başkanlığı Yay., 2. baskı, Ankara, 1991.
- BULUT, Aytekin, Din Eğitimin'de Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık, Diyanet İşleri Başkanlığı Yay., Ankara, 2004.
- BUYRUKÇU, Ramazan, Kurumsal Değişim ve Gelişim Boyutlarıyla Türkiye'de Mesleki Din Eğitimi-Öğretimi, Fakülte Kitabevi, Isparta, 2007.
- CANAN, İbrahim, Resulullah'a Göre Ailede ve Okulda Çocuk Terbiyesi, Cihan Yay., 8. Baskı, İstanbul, 1993.
- CEBECİ, Suat, Din Eğitimi Bilimi ve Türkiye'de Din Eğitimi, Ankara, 2005.
- CÜCELOĞLU, Doğan, İnsan ve Davranışı (Psikolojinin Temel Kavramları), Remzi Kitabevi, 11. Baskı, İstanbul 2002.
- ÇAMDİBİ, Hasan Mahmud, "Taşköprüzade Ahmed'e Göre Muallimin Nitelikleri ve Görevleri I", Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi, Sayı 4, 1997.
- ÇAMDİBİ, Hasan Mahmud, Şahsiyet Terbiyesi ve Din Eğitimi, Çamlıca Yay., 3. Baskı, İstanbul, 2008.
- ÇOLLAK, Fatih, "İmam-Hatip Liseleri Kur'an-ı Kerim Dersi Müfredatı ve Öğretim Teknikleri Üzerine Düşünceler", İmam-Hatip Liselerinde Eğitim ve Öğretim, Dem Yay., İstanbul 2005.

DEMİR, Orhan, Yetiştirme Yurdu Gençliği ve Din Eğitimi, Düşünce Kitabevi Yay.,

DOĞAN, Ahmet (2006); 1997 Yılından Sonraki Dönemde İmam-Hatip Lisesindeki Gelişmeler, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

ERGİN, Osman, Türkiye Maarif Tarihi, C. I-V, Eser Matmaası, İstanbul,1977.

EROĞLU, Feyzullah, Davranış Bilimleri, Beta Yay., 7. baskı, İstanbul, 2006.

GÖKÇE, Birsen, Toplumsal Bilimlerde Araştırma, Savaş Yay., Ankara 1992.

<http://dogm.meb.gov.tr>, 2010.

<http://mevzuat.meb.gov.tr>, 2010.

<http://www.bugun.com.tr/haber-detay/94241-reuters-in-gozunden-imam-hatip-haberi.aspx> (25.02.2010)

<http://www.danistay.gov.tr>, 2010

<http://www.yok.gov.tr>, 2010

İBN KESİR, İmaduddin Ebu'l-Fida İsmail, Tefsiru'l-Kur'anil-Azim, (ihtisar eden: Muhammed Ali Sabuni), Dar'u ihyai't-Turasi'l-Arabi, Lübnan-Beyrut, H. 477,C, I-III

KAPTAN, Saim, Bilimsel Araştırma Teknikleri, Rehber Dağıtım, 2. baskı, Ankara 1977.

KAYADİBİ, Fahri, "İmam-Hatip Liseleri Hitabet ve Mesleki Uygulama Dersleri Değerlendirilmesi", İmam-Hatip Liselerinde Eğitim ve Öğretim, Dem Yay., İstanbul 2005.

M.E.B. Tebliğler Dergisi, C.72, S.2623, s. 485-486. (2009 Ağustos)

MÜSLİM, b. Haccac el- Kuşeyri, Sahihu Muslim, C. I-V, Çağrı Yay., İstanbul, 1981.

ÖCAL, Mustafa, Din Eğitimi ve Öğretiminde Metotlar, TDV Yay., Ankara, 2005.

- ÖCAL, Mustafa, "Müdürlerine Göre İmam-Hatip Liseleri", Din Öğretimi Dergisi, MEB Yayınları, Eylül-Ekim 1991.
- ÖCAL, Mustafa, Eğitimde Rehberlik, Düşünce Kitabevi Yay., İstanbul, 2004.
- ÖSYM, 2010-Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sistemi Klavuzu, Ankara 2010.
- ÖZDEMİR, Şuayip, "Cezaevlerinde Din Eğitimi", Arı Sanat Yay., İstanbul, 2006.
- ÖZDEMİR, Şuayip, Seyyit Ahmet Arvasi'nin Hayatı Eserleri ve Eğitim Üzerine Görüşleri, Arı Sanat Yay., İstanbul, 2006.
- ÖZDEMİR, Şuayip, "İmam-Hatip Liselerinde Okutulan Temel Dini Bilgiler ile Fıkıh Dersi Programındaki Amaç ve Konuların Program Geliştirme Açısından Değerlendirilmesi", İmam-Hatip Liselerinde Eğitim ve Öğretim, Dem Yay., İstanbul 2005.
- PARMAKSIZOĞLU, İsmet, Türkiye'de Din Eğitimi, Ankara, 1966.
- SAHRANÇ, Ümit, Eğitim Psikolojisi, Anı Yay., Ankara, 2008. (Editör İbrahim
- SAHRANÇ, Ümit, Öğrenme Psikolojisi İle İlgili Temel Kavramlar, Anı Yay., Ankara, 2008.
- SAKA, Şevki, "Kur'an-ı Kerim Öğretiminde Metod", Din Öğretimi ve Din Hizmetleri Semineri, Diyanet İşleri Başkanlığı Yay., Ankara, 1991.
- SELÇUK, Ziya, Eğitim Psikolojisi, Nobel Yay., Ankara, 2009.
- TAN, Hasan, Rehberliğin Esasları, Yenidesen Matbaası, Ankara 1962.
- TEYFUR, Mehmet, Eğitim Bilimine Giriş, Anı Yay., 3. Baskı, Ankara, 2009. (Editör, Nevin Saylan)
- TÜTÜNCÜ, Mehmet, Türk-İslam Eğitimcisi Zernuci, İzmir İlahiyat Fakültesi Vakfı Yay., İzmir, 1991.
- ÜNLÜ, Demirhan, Kur'an-ı Kerimin Tecvidi, Ankara, 2005.
- ÜNSÜR, Ahmet, Kuruluşundan Günümüze İmam-Hatip Liseleri, İstanbul, 2005.

- YAPICI, Mehmet, Eğitim Psikolojisi, Anı Yay., Ankara 2008. (Editör İbrahim Yıldırım)
- YAVUZER, Haluk, Ana-Baba ve Çocuk, İstanbul: Remzi Kitabevi, 18. bas., 2005.
- YEŞİLYAPRAK, Binnur, Eğitimde Rehberlik Hizmetleri, Nobel Yay., 4. Baskı, Ankara, 2002.
- YILDIRIM, Ali-Şimşek,Hasan, “Nitel Araştırma Yöntemleri”, Seçkin Yay., 5. Baskı, Ankara 2005.
- YILMAZ, Mehmet Taki, Edimsel Koşullanma , Anı Yay., Ankara, 2008. (Editör İbrahim Yıldırım)
- YILMAZ, Musa Kazım, İslam’da Aile ve Çocuk Terbiyesi Sempozyumu I, “İslami Aile: Kuruluşu, Fertleri, Sorumlulukları, Bugünkü Durumu ve Geleceği”, Ensar Neşriyat, İstanbul, 2005.
- ZENGİN, Zeki Salih, “Tevhid-i Tedrisat Kanunu’nun Hazırlanmasından Sonraki İlk Dönemde Uygulanışı ve Din Eğitimi”, Dini Araştırmalar Dergisi, C.5,S. 13, Mayıs-Ağustos 2002.